

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 351/2021-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených RIBÁR & PARTNERS s. r. o., Halenárska 18A, Trnava, IČO 53 191 030, proti postupu Okresného súdu Trnava po podaní dovolania proti rozhodnutiu Krajského súdu v Trnave č. k. 5To/79/2018 z 19. júla 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trnava po podaní dovolaní sťažovateľov proti rozhodnutiu Krajského súdu v Trnave č. k. 5To/79/2018 z 19. júla 2018 **bolo porušené** ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresný súd Trnava **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania každému po **375,24 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 351/2021 z 3. júna 2021 prijal na ďalšie konanie ústavné sťažnosti sťažovateľov doručené 1. septembra 2020 v časti postupu Okresného súdu Trnava po podaní dovolania proti rozhodnutiu Krajského súdu v Trnave č. k. 5To/79/2018 z 19. júla 2018, v ktorých sa sťažovatelia domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovatelia tiež navrhujú prikázať okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznať primerané finančné zadostučinenie po 2 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovatelia boli rozsudkom okresného súdu č. k. 27Tk/1/2016 z 22. marca 2018 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 5To/79/2018 z 19. júla 2018 uznaní za vinných z obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona (ďalej len „TZ“) s poukazom na § 138 písm. j) TZ s uložením trestu odňatia slobody v trvaní 11 rokov a 8 mesiacov. Sťažovatelia adresovali 18. januára 2019 predsedovi krajského súdu sťažnosť „*pre porušenie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov*“. Dňa 31. januára 2019 im bol doručený rozsudok krajského súdu. Sťažovatelia sa 12. marca 2019 obrátili na ústavný súd s ústavnými sťažnosťami, ktorými namietali porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu. Ústavný súd obe sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené (IV. ÚS 111/2019 a III. ÚS 132/2019). Sťažovatelia považujú za právne významné, že po podaní dovolania bol spis napriek opakovaným žiadam o stave konania zaslaný dovolaciemu súdu až v auguste 2020, teda súd bol podľa sťažovateľov nečinný vyše 10 mesiacov.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a vyjadrenie krajského súdu

3. Okresný súd vo vyjadrení predovšetkým kladie dôraz na rozlišovanie základného a dovolacieho konania. Dovolacie konanie môže prebehnúť iba fakultatívne po právoplatnom skončení vecí sťažovateľov. Podľa okresného súdu je potrebné vznik prieťahov v konaní posudzovať v dvoch samostatných časových úsekoch, a to v konaní do doby právoplatného skončenia konania a v dovolacom konaní. Okresný súd opísal vykonávanie úkonov spojených s predkladaním spisu dovolaciemu súdu, skonštatoval neúplnosť plnomocenstiev, čiastočne účelovosť argumentácie sťažovateľov a ich neúspech v dovolacom konaní.

4. Sťažovatelia sa k vyjadreniu okresného súdu nevyjadřili.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Predmetom ústavnoprávneho prieskumu bolo v súlade s uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 345/2020 z 3. júna 2021 obdobie po podaní dovolaní zo strany sťažovateľov.

6. Pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade

s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20).

7. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť aj v trestnom konaní taký procesný postup, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty strán. Táto povinnosť súdu je implicitne obsiahnutá aj v § 1 a § 2 ods. 7 Trestného poriadku (ďalej len „TP“).

8. Otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na povahu veci v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade. Pokiaľ ide o význam veci pre sťažovateľa, vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania (II. ÚS 32/03).

9. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že namietaný priet'ah sťažovateľov sa týkal prevažne administratívnej agendy typickej pre odoslanie spisu na dovolací súd. Ústavný súd k uvedenému dodáva, že administratívne úkony patria medzi bežnú agendu súdov, a tým nemožno hovoriť o skutkovo či právne zložitej veci.

10. V správaní sťažovateľov ako druhého kritéria neboli zistené skutočnosti, ktoré by významne vplývali na vznik zbytočných priet'ahov. V neprospech sťažovateľov možno čiastočne zohľadniť nejasnosti spojené s ozrejením právneho zastúpenia sťažovateľov, ktoré vyvolali dodatočnú korešpondenciu okresného súdu so sťažovateľmi a tiež vrátenie spisu najvyšším súdom okresnému súdu na odstránenie uvádzaných nejasností. Nedostatok procesnej aktivity sa sťažovateľom vytknúť nedá. Sťažovatelia prostredníctvom podania zo strany obhajoby vykonali dopyt o stave konania na okresnom súde a požiadali o preposlanie spisu na Najvyšší súd Slovenskej republiky.

11. Z chronológie úkonov, ktoré vo svojom vyjadrení zosumarizoval okresný súd, je zrejmé, že okresný súd bol v dovolacom konaní nečinný v prípade sťažovateľa [REDAKOVANÉ] od doručenia dovolania súdu 21. októbra 2019 do prvého procesného úkonu súdu 2. júna 2020 (súd vyzval sťažovateľa, či súhlasí s podaním dovolania, pretože plnomocenstvo bolo na zastupovanie sťažovateľa v dovolacom konaní udelené matkou sťažovateľa), a v prípade sťažovateľa [REDAKOVANÉ] od doručenia dovolania súdu 21. júna 2019 do prvého procesného úkonu súdu 4. júna 2020 (zaslanie dovolania sťažovateľa na vyjadrenie Krajskej prokuratúry v Trnave).

12. Okresný súd teda predkladal spis najvyššiemu súdu v prípade sťažovateľa [REDAKOVANÉ] takmer 8 mesiacov a sťažovateľa [REDAKOVANÉ] takmer 12 mesiacov od podania ich dovolaní. K týmto časovým úsekom treba ďalej zohľadniť, že najvyšší súd vrátil spis okresnému súdu

ako predčasne predložený 24. augusta 2020 a opätovne bol predložený 16. novembra 2020. Ide teda o obdobie ďalších štyroch mesiacov, na ktorých participujú sťažovatelia z dôvodu potreby ozrejmenia právneho zastupovania, no podiel okresného súdu je rovnako neprehliadnuteľný. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 688/2014).

13. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľov, kvalifikoval predmetné predkladanie spisu dovolaciemu súdu ako relevantné prieťahy a deklaroval porušenie uplatnených práv zapríčinené nečinnosťou okresného súdu, teda konaním, ktoré nevedie k efektívnemu odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovatelia obrátili na štátny orgán, aby o ich veci rozhodol (III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie, príkaz konať a trovy konania

14. Sťažovatelia sa domáhali aj primeraného finančného zadosťučinenia každému z nich vo výške 2 000 eur. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04).

15. Miera právnej neistoty z nerozhodnutia súdu v čase po právoplatnosti rozhodnutia je nepochybne nižšia, ako to je v prípade právnej neistoty v čase, keď nie je právoplatne rozhodnuté. Ústavný súd tiež prihliadol na skutočnosť, že už samotná deklarácia porušenia základných práv a náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok. Vzhľadom na okolnosti veci, najmä predloženie veci najvyššiemu súdu a už aj rozhodnutie v dovolacom konaní ústavný súd v časti o primerané finančné zadosťučinenie a uloženie príkazu konať ústavným sťažnostiam nevyhovelo.

16. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia u každého sťažovateľa za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje pre jedného sťažovateľa sumu 375,24 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2021

Robert Šorl
predseda senátu